

Dwumiesięcznik poświęcony Europie Wschodniej i Azji Centralnej

Szukaj

O NEW | PUBLICYSTYKA | ROZMOWA | REPORTAŻ | KULTURA | HISTORIA | RECENZJE | FOTOGALERIE |
PRENUMERATA | BLOGI

TYRASPOL – BARDZIEJ ROSYJSKI OD ROSJI

Publicystyka

2013-08-12

Marcin Kosienkowski

Jewgienij Szewczuk wygrał wybory prezydenckie w separatystycznym Naddniestrzu w grudniu 2011 roku bez wsparcia i wbrew woli Rosji, która postawiła wówczas na innego kandydata (ówczesnego przewodniczącego partii Obnowienie, Anatolija Kamińskiego). Nowy prezydent starał się jednak pozyskać zaufanie

Moskwy, co nie było niczym dziwnym, biorąc pod uwagę prorosyjskie nastawienie mieszkańców regionu i fakt, że Naddniestrze funkcjonowało jako niezależny od Kiszyniowa byt właśnie dzięki rosyjskiej pomocy. Jednocześnie jednak Szewczuk prowadził dość pragmatyczną i konstruktywną politykę wobec Mołdawii i Zachodu, co spotkało się z ich pozytywną odpowiedzią i doprowadziło do ocieplenia wzajemnych stosunków.

Mała gra

Ważnym czynnikiem sprzyjającym tym zmianom był fakt, że w działania prowadzone przez Szewczuka nie ingerowała Rosja. Jeden z kiszyniowskich dziennikarzy, pracujących przez kilkanaście lat w Naddniestrzu, inercją Moskwy tłumaczył tym, że była ona zaskoczona zwycięstwem Szewczuka: początkowo nie wiedziała, czego można się po nim spodziewać i jak należy się zachować. Kiedy jednak uświadomiła sobie, że Naddniestrze nie może funkcjonować bez jej pomocy i dodatkowo przekonała się do nowego prezydenta, powróciła do swej wcześniejszej polityki wykorzystywania quasi-państwa do realizacji własnych interesów w regionie.

Głównym, niezmiennym celem Rosji jest utrzymanie Mołdawii w rosyjskiej strefie wpływów. Moskwę niepokoi to, że pomimo jej starań, Kiszyniów od kilku lat skutecznie zacieśnia więzi z Unią Europejską i bliżej współpracuje z Rumunią: symbolicznym wydarzeniem będzie parafowanie umowy stowarzyszeniowej pomiędzy Mołdawią i Unią Europejską podczas szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie w listopadzie 2013 roku (wcześniej zakładano nawet podpisanie dokumentu). Dzięki jednak

NAJNOWSZE

„GRANICE MARZEŃ. O PAŃSTWACH NIEUZNAWANYCH” TOMASZA GRZYWACZEWSKIEGO

Polecamy, Najnowsze 13.01.2018
NEW

Zbiór reportaży *Granice marzeń. O państwach nieuznawanych* Tomasza Grzywaczewskiego ukaże się już 21 lutego – nakładem Wydawnictwa Czarne i pod patronatem „Nowej Europy Wschodniej”!

Czytaj dalej →

NOWA KSIĄŻKA IWANA KRASTEWA „CO PO EUROPIE?”

Polecamy, Najnowsze 12.01.2018
NEW

„Nowa Europa Wschodnia”

Naddniestrzu Rosja może destabilizować region, utrudniając współpracę mołdawsko-unijną. Zdaniem jednego z zachodnich dyplomatów w Kiszyniowie, gdyby konflikt pomiędzy Naddniestrzem i Mołdawią uległ poważnemu zaostrzeniu, unijne państwa – obecnie obojętne wobec przyszłości Mołdawii – mogłyby na przykład wystąpić przeciw umowie stowarzyszeniowej z Kiszyniowem.

Russia czy Россия?

W związku ze zmianą podejścia Moskwy do Szewczuka naddniestrzański prezydent zaczął prowadzić w pełni prorosyjską politykę – był do tego skłonny tym bardziej, że dotychczasowe rozmowy z Mołdawią nie przyniosły Naddniestrzu szybkich i bezpośrednich korzyści, a ustępstwa Tyraspoła w procesie negocjacyjnym były wykorzystywane przez opozycję do walki na wewnętrznej scenie politycznej. Dodatkowo Kiszyniów zaczął uzależniać rozwiązywanie priorytetowych dla quasi-państwa kwestii społeczno-ekonomicznych od podejmowania rozmów na tematy polityczne, co było dla Naddniestrza nie do zaakceptowania. Wreszcie, próby liberalizacji naddniestrzańskiej gospodarki doprowadziły do spadku poparcia dla Szewczuka wśród mieszkańców quasi-państwa.

Zdaniem byłych dyplomatów naddniestrzańskich, nowe władze uważnie wsluchują się w słowa płynące z Kremla i starają się jak najlepiej wcielać je w życie, a nawet wyprzedzać myśli rosyjskich decydentów, stając się „świętszymi od papieża” – bardziej rosyjskimi niż Rosja. W niektórych przypadkach ich nadgorliwość miała nawet szkodzić interesom Moskwy. Za pewien symbol prorosyjskości Szewczuka można uznać koszulkę z napisem „RUSSIA”, którą nosił w programie „Dzień bez krawata” wyemitowanym na początku lipca przez naddniestrzańską telewizję (lokalni krytycy zwracali jednak uwagę na to, że słowo „Rosja” powinno być zapisane cyrylicą, a nie łacinką).

Zmieniając swą politykę, Szewczuk doprowadził przede wszystkim do wyhamowania negocjacji dotyczących uregulowania konfliktu z Kiszyniowem: na przykład jedynym osiągnięciem rozmów prowadzonych z udziałem Rosji, OBWE, Ukrainy, UE i USA (tzw. formuła 5+2) w maju 2013 roku była decyzja o demontażu starej przemysłowej kolejki linowej nad Dniestrem pomiędzy naddniestrzańską Rybnicą a mołdawską Reziną (taki problem w ogóle nie powinien być przedmiotem poważnych negocjacji). Ponadto dotychczas intensywne kontakty prezydenta Naddniestrza z premierem Mołdawii – Władem Filatem zostały przerwane; do tej pory nie doszło też do spotkania z nowym szefem mołdawskiego rządu, Iurie Leancą.

Po drugie, Tyraspol doprowadził do zaostrzenia sytuacji w strefie bezpieczeństwa utworzonej pomiędzy Mołdawią i Naddniestrzem po wojnie w 1992 roku. Podjęto między innymi próbę ustanowienia posterunku pomiędzy kontrolowaną przez Mołdawian wsią Varnița, a Siewiernym, dzielnicą Bender zarządzanych przez władze naddniestrzańskie. Doszło tam do bójki służb naddniestrzańskich z mieszkańcami mołdawskiej wsi, wśród których byli też najprawdopodobniej przygotowani na incydent mołdawscy komandosi. W opinii jednego ze wspomnianych dyplomatów naddniestrzańskich, Moskwa nie była jednak zadowolona ze zbyt agresywnych działań Tyraspoła w sferze bezpieczeństwa, ponieważ sytuacja mogła ulec zaostrzeniu do tego stopnia, że utracono by nad nią kontrolę.

Byle do Wilna!

Po trzecie, Naddniestrze zrezygnowało z przystąpienia do pogłębionej i kompleksowej strefy wolnego handlu (DCFTA) między Mołdawią i Unią

objęta patronatem medialnym nową książkę Iwana Krastewa *Co po Europie?*, która wkrótce ukaże się nakładem Wydawnictwa Krytyki Politycznej. Niebawem w wydaniu internetowym NEW fragment książki.

Czytaj dalej →

SĘDZIA NIE WIDZIAŁ

Publicystyka, Najnowsze 11.01.2018

Serhij Tiszczenko

Nasila się walka między

Dynamem Kijów

Surkisów i Szachtarem

Donieck Achmetowa.

Sprawa ma drugie dno:

naciski na kijowski klub

mają sprawić, że jego

właściciele będą bardziej

skłonni do oddania swoich

aktywów w sektorze

energetycznym.

Czytaj dalej →

NA WOJNIE Z KŁAMSTWEM

Rozmowa, Najnowsze 08.01.2018

Mateusz Bajek Marcin Rey

Marcin Rey,
autor projektu

„Rosyjska V

kolumna w Polsce”:

„Skoro Mogherini nie

finansuje unijnej instytucji

mającej przeciwdziałać

dezinformacji, StratComu, a

wręcz złośliwie tępi, Polska

mogłaby ją przejąć:

moglibyśmy zaprosić ją do

Warszawy i w ten sposób

ulokować u siebie drugą,

Europejską, komplikując tym samym negocjacje (już zakończone) i przyszłą realizację umowy. Odbije się to najpewniej negatywnie na gospodarce Naddniestrza, eksportującego do Unii Europejskiej od 30 do 50 procent własnej produkcji. Bruksela zdecydowała co prawda o utrzymaniu dla quasi-państwa obecnych preferencji handlowych (ATP), ale tylko do 2015 roku. Później naddniestrzańskie przedsiębiorstwa mogą stracić europejski rynek lub znacznie ograniczyć sprzedaż, a zrekomensowanie tego dzięki handlowi z rynkami pozaunijnymi może być trudne.

Tyraspol pokazał też przywiązanie do idei integracji euroazjatyckiej forsowanej przez Władimira Putina. Bliższa współpraca z zagranicą jest traktowana w Tyraspolu jako gra o sumie zerowej: kierunek euroazjatycki/rosyjski automatycznie wyklucza bowiem z perspektywy Naddniestrzan kierunek europejski, tym bardziej że DCFTA jest postrzegana jako rozwiązanie mające nie tylko skutki ekonomiczne, ale też polityczne, prawne i kulturowe (między innymi uzyskanie przez Mołdawię i Unię Europejską większej kontroli nad gospodarką Naddniestrza czy europeizacja jego prawodawstwa).

Po czwarte, naddniestrzańskie władze unikają kontaktów na wysokim szczeblu z przedstawicielami Zachodu: mimo wcześniejszych ustaleń, Szewczuk nie pojawił się na spotkaniu mołdawskiego premiera Vlada Filata i kanclerz Niemiec Angeli Merkel podczas jej wizyty w Kiszyniowie w sierpniu 2012 roku, nie skorzystał też z możliwości rozmowy z ministrami spraw zagranicznych Polski i Szwecji, Radosławem Sikorskim i Carlem Bildtem, którzy odwiedzili twierdzą w Benderach w lutym 2013 roku. Choćby z wizerunkowego punktu widzenia, byłoby to nie do zaakceptowania przez Moskwę.

Co ciekawe, kontakty robocze Naddniestrza z pracującymi w regionie przedstawicielami państw i organizacji zachodnich są jednak dość intensywne i układają się dobrze: władze naddniestrzańskie przyjmują u siebie ambasadorów akredytowanych w Mołdawii, zezwoliły na pierwszy Dzień Europy w Tyraspolu w maju 2013 roku, jeżdżą na imprezy organizowane przez ambasady w Kiszyniowie i tak dalej. Co ważne, zachodni dyplomaci są świadomi przyczyn zmiany polityki Szewczuka i nie przekreślają go jako osoby, z którą można rozmawiać i współpracować, licząc na konkretne efekty w przyszłości.

Zarówno w Kiszyniowie, jak i w Tyraspolu można usłyszeć opinię, że sytuacja w regionie uspokoi się, a Szewczuk być może będzie miał większe pole manewru po wspomnianym szczycie w Wilnie – wówczas Mołdawia i Naddniestrze najprawdopodobniej stracą na znaczeniu jako element większej gry geopolitycznej pomiędzy Rosją a Zachodem.

Marcin Kosienkowski

Polecamy inne artykuły autora: **Marcin Kosienkowski**

- Polska i Naddniestrze: czas na współpracę?

obok Frontexu, instytucję unijną”.

Czytaj dalej →

CZAS NA DOKTRYNĘ POSTGIEDROYCIOWSKĄ WOBEC UKRAINY

Publicystyka, Najnowsze 04.01.2018
Wojciech Konończuk

Odwoływanie się do idei Jerzego Giedroycia nie rozwiąże obecnych polsko-ukraińskich sporów. Choć bowiem szerzej jest to niezauważane, przesłanie programu ukraińskiego „Kultury” już się wypełniło.

Czytaj dalej →

OPOWIADANIE WIATROWYCZA „LUDZIE”

Publicystyka, 02.01.2018
Najnowsze, Kultura
Wołodimir Wiatrowycz

Prezentujemy miniopowiadanie Wołodymira Wiatrowycza w przekładzie Izy Chruślińskiej, które odwołuje się do tragicznych wydarzeń lata 1943 roku na Wołyniu.

Czytaj dalej →

Udostępnij: [f Facebook](#) [Twitter](#)

← Powrót

PARTNERZY

copyrights © 2010-2017 by **Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu**